

RAAP-NOTITIE 2264

Plangebied omgrachting kasteelhoeve Genhoes te Oud-Valkenburg

Gemeente Valkenburg

**Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en
inventariserend veldonderzoek (verkennende fase)**

Colofon

Opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten

Titel: Plangebied omgrachting kasteelhoeve Genhoes te Oud-Valkenburg, gemeente Valkenburg aan de Geul; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek (verkennde fase)

Status: eindversie

Datum: juni 2007

Auteur: *ing. B.J. Moonen*

Projectcode: OVGE

Bestandsnaam: N02264-OVGE.doc

Projectleider: ing. B.J. Moonen

Projectmedewerker: ir. G.R. Ellenkamp

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: nvt

ARCHIS-waarnemingsnummers: nvt

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer/CIS-code: 23066

Autorisatie: drs. W. De Baere

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2007

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

- *opdrachtgever*: Vereniging Natuurmonumenten
- *aanleiding onderzoek*: Reconstrueren voormalige gracht kasteelboerderij Genhoes
- *datum uitvoering veldwerk*: 18 juni 2007
- *bewaarplaats documentatie*: archief RAAP Zuid Nederland

1.2 Locatiegegevens

- *toponiemen*: Kasteelhoeve Genhoes
- *plaats*: Oud-Valkenburg
- *gemeente*: Valkenburg aan de Geul
- *provincie*: Limburg
- *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000:62A*
- *grondgebruik*: weiland
- *oppervlakte*: 1395m²
- *centrumcoördinaten (X/Y)*: 187.997/318.591

1.3 Voorgenomen bodemingrepen

Uitdiepen van de voormalige gracht.

1.4 Doelstelling

Doel van het onderzoek is het vaststellen of in het plangebied archeologische resten voorkomen of verwacht worden, die bedreigd worden door de voorgenomen bodemingrepen.

1.5 Richtlijnen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998). RAAP Archeologisch Adviesbureau en de door RAAP toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College voor de Archeologische Kwaliteit (CvAK), de instelling die valt onder de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1.

Archeologische tijdschaal.

2 Bureauonderzoek

In dit hoofdstuk wordt het landschappelijke context van het plangebied aan de hand van de geologie, geomorfologie en bodem gepresenteerd. Aanvullend worden de reeds bekende archeologische vindplaatsen en de beknopte historie van Genhoes beschreven.

2.1 Geologie en geomorfologie

In deze paragraaf wordt vanuit een bredere beschrijving van het landschap omheen het plangebied, ingezoomd op de specifieke geologische en geomorfologische kenmerken van het plangebied zelf.

Het Zuid-Limburgs landschap dankt haar verschijningsvorm voor een groot deel aan de Maas. In het Pleistoceen (ca. 2,4 miljoen jaar geleden tot 11.000 jaar geleden) werd in Limburg het Maasterrassenlandschap gevormd. Tijdens koudere perioden (glacialen) bestond de Maas uit een breed netwerk van zich snel verleggende, betrekkelijk ondiepe geulen (vlechtend patroon) waarin dikke pakketten grof zand en grind werden afgezet. Tijdens warmere perioden (interglacialen) had de Maas over het algemeen een meanderend karakter waarbij een dal werd uitgegraven in de oudere afzettingen.

Als gevolg van de geleidelijke opheffing van het gebied werd de rivier tijdens opeenvolgende interglacialen telkens gedwongen om zich in haar eigen bed in te graven, waarbij een nieuw dal met een nieuwe vlakte werd gevormd. Hierbij werden delen van de tijdens de glacialen afgezette sedimenten opgeruimd. Restanten van oudere afzettingen bleven als fossiele rivierbedding achter en worden aangeduid als rivierterrassen (Staring centrum/RGD, 1989). Ook de zijrivieren van de Maas, zoals de Geul en de Gulp volgde de Maas naar haar nieuwe bedding en schuurden steeds diepere dalen uit (Paalberg, 1990). Volgens de Maasterrassenkaart ligt het plangebied op het terras van Sibbe (Staring centrum/RGD, 1989: code S). Dit Terras is gevormd tijdens een glaciële fase in het Vroeg Pleistoceen (het Eburonien ca. 1.800.000 - 1.450.000 jaar geleden).

Dit zuidwest-noordoost georiënteerde terras wordt doorsneden door de Geul. Het plangebied ligt onderin het Geuldal.

Wanneer een glaciaal overging in een warmer interglaciaal kwamen grote hoeveelheden sneeuwmeltwater vrij. Als gevolg van de permafrost kon dit water niet in de bodem infiltreren en stroomde oppervlakkig af. Hierdoor werden ook ondiepe dalen uitgesleten, de zogenaamde droogdalen. Als gevolg van de beekdalen en droogdalen wordt het Zuid-Limburgs landschap nu gekenmerkt door plateaus, wanden (hellingen) en dalen. In de laatste fase van het Pleistoceen, het Weichselien (ca. 120.000-11.000 jaar geleden), kreeg in het schaars begroeide landschap de wind gemakkelijk vat op de ondergrond waardoor grote hoeveelheden löss verplaatst werden. Deze löss dekt de oude afzettingen af. De erosieprocessen gingen echter gewoon door.

Onder invloed van een belangrijke temperatuurstijging in het Holoceen (10.000 jaar geleden tot heden) maakte de koudeminnende, open vegetatie van het Weichselien plaats voor een gesloten berkenbos, gevolgd door een vegetatie van meer warmteminnende soorten. Door de gesloten vegetatiestructuur bleven erosie- en sedimentatieprocessen dan ook voornamelijk beperkt tot de actieve beekdalen. Door een stagnerende waterafvoer kon in de beekdalen veen tot ontwikkeling komen.

Als gevolg van de introductie van de landbouw in het Neolithicum (ca. 5300 jaar v. Chr.) werden de beboste hellingen en plateaus ontgonnen waardoor de erosie van deze hellingen weer op gang kwam. Door de erosie zijn de droogdalen en beekdalen gedeeltelijk opgevuld met colluvium.

De voorkomende geomorfologische eenheden zijn weergegeven in Bijlage 1. Het plangebied is gekarteerd als 'beekdalbodem, relatief hooggelegen' (Staring Centrum/RGD, 1989: code 3T3).

2.2 Bodem

Het oppervlak in het plangebied wordt gevormd door (jonge) rivierkleigronden. Dit zijn gronden die in het Holoceen door de Geul zijn afgezet en waarin geen bodemvorming heeft plaatsgevonden. De kalkloze, goed ontwaterde rivierkleigronden, zoals in het plangebied, worden 'kalkloze ooivaaggronden' genoemd (Staring Centrum, 1990: code Rd10C met grondwatertrap VI). Het bodemmateriaal bestaat uit lichte zavel. Deze gronden liggen als smalle oeverwallen in het Geuldal. De voorkomende bodemeenheden in de directe omgeving van het plangebied zijn weergegeven in Bijlage 2.

2.3 Hellingklasse

Momenteel stelt RAAP een verwachtingsmodel op voor het gehele grondgebied van de gemeente Gulpen-Wittem. Uit het opgestelde locatiekeuzemodel blijkt dat er in vrijwel alle perioden (van het Paleolithicum tot en met de Nieuwe tijd) een

significante relatie is tussen het aantal vinplaatsen en hellingklassen. Daarbij geldt dat men een duidelijke voorkeur had voor vlakke gebieden (hellingklasse A [hellingshoeken van 0-2%] en hellingklasse B [met hellingshoeken van 2-5%], terwijl steile gebieden (hellingklassen C-F [hellingshoeken van 5-25%]) veelal werden vermeden. Binnen de vlakke gebieden zijn het met name 75 m brede zones (zogenaamde gradiëntzones) tussen hellingklassen A en B die de voorkeur genoten (Verhoeven, 2007).

De hellingklassen zijn weergegeven op de bodemkaart (Staring Centrum, 1990). Echter voor de rivierkleigronden, zoals in het plangebied, zijn geen hellingklassen aangegeven omdat deze gronden zijn gelegen in gebieden met weinig helling.

2.4 Archeologische gegevens

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) te Amersfoort geraadpleegd. Bovendien bleek dat de Archeologische Werkgroep Valkenburg in 1998 een gedeelte van het vrijgekomen baggerslib uit de kasteelgracht heeft onderzocht. Tijdens dit onderzoek zijn verschillende archeologische resten aangetroffen. Daarnaast is contact opgenomen met de heer H. Kwakkernaat, streekarcheoloog uit Valkenburg. Bij de heer Kwakkernaat zijn geen aanvullende vindplaatsgegevens bekend.

Volgens ARCHIS zijn in de directe omgeving van het plangebied verschillende archeologische waarnemingen en monumenten bekend (zie bijlage 3).

De meeste waarnemingen en monumenten liggen ten noorden van het plangebied op de noordelijke wand van het Geuldal. Deze vindplaatsen hebben met uitzondering van waarneming 15459 en 15963, die beide betrekking hebben op een Keltische munt, betrekking op Steentijd vindplaatsen. De Steentijd vindplaatsen houden verband met vuursteenwinning (mijnen), nederzettingen (onder andere Laat Paleolithicum: Magdalénien cultuur) en een mogelijke 'Abris'. Een Abris is een overhangende rotswand die in de Steentijd beschutting kan hebben geboden. Aangezien deze vindplaatsen in een andere landschappelijke zones zijn gesitueerd dan onderhavig plangebied, zijn deze vindplaatsen in dit onderzoek niet meegenomen.

Het plangebied zelf maakt deel uit van archeologisch monument 16376. Dit monument beslaat een terrein van 'hoge archeologische waarde, onbeschermd'. Het betreft de begrenzing van de nederzetting Oud-Valkenburg op basis van de 'Topografische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden' uit de periode 1837-1844. Dit terrein is van archeologisch belang aangezien binnen de grenzen van dit monument middeleeuwse bewoningssporen verwacht worden (zie 2.5. Historie).

Ten zuidwesten van het plangebied ligt waarnemingsnummer 51534. Deze vindplaats heeft betrekking op een koperen munt uit de Late Romeinse tijd A (270-350 na Chr.). Gezien de aard van de vindplaats (losse vondst) en de landschappelijke ligging (buiten het dal van de Geul) heeft deze vindplaats geen invloed op de archeologische verwachting van onderhavig plangebied.

In 1998 zijn de grachten van kasteel Genhoes uitgebaggerd. Dit was nodig omdat de gracht dicht slibde doordat het oppervlakkig afstromende regenwater van de zuidhelling van het Geuldal via de gracht van Genhoes naar de Geul werd geleid. Van de 5000 m³ vrijgekomen slib heeft de Archeologische Werkgroep Valkenburg (AWV) 250 m³ onderzocht (Krikke & Lemmen, 2006). Hierbij zijn zeer veel archeologisch resten aangetroffen zoals delen van 16e eeuwse dames- en herenschoenen, een tondeldoos uit circa 1850, bestek uit het begin van de 19e eeuw en een mes uit de 16e eeuw. Daarnaast is zeer veel aardewerk aangetroffen. Het grootste deel van het aangetroffen aardewerk dateert uit de Nieuwe tijd (1500 - heden). Daarnaast is ook aardewerk aangetroffen uit de Volle Middeleeuwen (1050-1300 na Chr.) en uit de Romeinse tijd (Terra Sigillata). Het aardewerk uit de Romeinse tijd is waarschijnlijk afkomstig van de hoger gelegen akkers en is door erosie in de gracht beland.

2.5 Beknopte historie Genhoes

In 1041 schonk keizer Heinrich III een aantal goederen aan zijn nicht Ermingardis. Een daarvan was de nederzetting ('villa') Falckenberch. (Huppererz, Olde Meierink & Rommes, 2005). Dat met 'Falckenberch' Oud Valkenburg in plaats van Valkenburg wordt bedoeld blijkt uit een acte uit 1241, waarin een getuige 'Gerardus miles de Aldenvalkinburgh' wordt genoemd. Het voorvoegsel 'oud' wordt toegevoegd ter onderscheiding van een 'nieuw' Valkenburg dat zich in het begin van de 12e eeuw ontwikkelde aan de voet van de Heunsberg (van Dijk-Franx, 2006).

In 1381 verheft Johan van Aldenvalkenborch 'den hove van Alde Valkenborch met allen sijnen toebehoren'. Met 'hove' wordt een woning bedoeld van een adellijke of aanzienlijk persoon en het gebied waar de deze persoon zijn rechten kan laten gelden (van Dijk-Franx, 2006).

Adellijke woningen in deze tijd betroffen in de regel 'donjons' oftewel woontorens, al dan niet gebouwd op een motte. De eerste donjons waren van hout; later, na de (her)uitvinding van de baksteen, werden ze van baksteen gebouwd. Een motte is een vroeg-middeleeuwse kunstmatige heuvel waarop een donjon, een kasteel, een burcht of een verdedigingswerk werd aangelegd. De aarde voor de heuvel werd dikwijls verkregen door het uitgraven van een gracht rond het bouwwerk.

Ter plaatse van het huidige kasteel Genhoes heeft zo'n woontoren gestaan. Delen van deze woontoren zijn in het huidige gebouw nog herkenbaar, ze zijn opgenomen in de huidige westgevel (van Dijk-Franx, 2006). De in de westgevel centraal gelegen kelder is de oudste kelder van het kasteel. De hier aanwezige bogenconstructie betreft een Romaanse bouwwijze om een grote ruimte te overspannen. Aangezien bakstenen zijn gebruikt wordt deze ruimte na het midden van de 12e eeuw gedateerd, mogelijk 13e eeuws. Ook de eerste verdieping kenmerkt zich als deel van de woontoren (van Dijk-Franx, 2006).

In de huidige verschijningsvorm dateert kasteel Genhoes vooral uit het midden van de zestiende eeuw (Huppererz, Olde Meierink & Rommes, 2005).

Over de kasteelhoeve is weinig literatuur bekend. De hoeve staat wel ingetekend op de kaart van Valkenburg van Jacob van Deventer uit circa 1560 (Koeman & Visser, 1998). De huidige gebouwen dateren uit de 18e eeuw (Rijksmonument 36815 (www.kich.nl)). Op de kaart van Jacob van Deventer lijkt de hoeve niet omgeven te zijn door een gracht. Volgens de Cultuurhistorische analyse, waardestelling en visie van Genhoes blijkt dat de gracht kort na 1700 is aangelegd (Blok, Olde Meierink en Brouwer, 2004). Rond 1750 is als gevolg van de uitbreiding van de kasteelboerderij de loop van de gracht gewijzigd. Hierna is het tracé niet meer gewijzigd. Het gewijzigde tracé is duidelijk zichtbaar op de kadastrale minuut uit circa 1830. Op figuur 2 is zowel de schematische begrenzing van de omgrachting van circa 1700 als vanaf circa 1750 weergegeven. Op de 'Topografische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden' uit de periode 1837-1844 is de omgrachting niet meer zichtbaar (Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1992). Dit zou betekenen dat de gracht tussen 1830 en 1844 geslecht is.

Op basis van de historische gegevens wordt geconcludeerd dat de voormalige gracht tegen de kasteelhoeve lag en circa 10-11 m breed was. De nieuwe gracht wordt niet tegen de kasteelhoeve aangelegd. De ruimte tussen de kasteelhoeve en de nieuwe gracht wordt 3,5 m, de gracht wordt 7 m breed. Dit betekent dat de nieuwe gracht grotendeels binnen de contouren van de oude gracht komt te liggen.

2.6 Gespecificeerde archeologische verwachting

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2005) geldt voor het plangebied een lage trefkans (bijlage 3). Op grond van het uitgevoerde bureauonderzoek dient deze verwachting te worden bijgesteld, deze is hieronder weergegeven.

- Aangezien de geplande gracht grotendeels overeenkomt met de ligging van de oude gracht (figuur 2) worden op de locatie géén archeologische resten van voor de eerste omgrachting verwacht. Dit omdat mogelijke

archeologische resten tijdens de aanleg van de eerste omgrachting vergraven zijn.

- Verwacht wordt dat de oude slib laag van vóór het slechten van de gracht nog aanwezig is. Deze sliblaag bevat waarschijnlijk archeologische resten op basis waarvan een beeld geschetst kan worden van het voormalige leven op de kasteelhoeve. Dit vermoeden wordt versterkt door de resultaten van het slibonderzoek door Archeologische Werkgroep Valkenburg 1998;
- Als gevolg van te verwachten humeuze afzettingen wordt verwacht dat naast anorganisch materiaal en verbrand organisch materiaal ook onverbrand organisch materiaal bewaard is gebleven.

3 Veldonderzoek

In aanvulling op het bureauonderzoek is een verkennend booronderzoek uitgevoerd. Het doel van het verkennend booronderzoek was het bepalen van het profiel van de voormalige gracht. Belangrijke onderzoeksvraag luidt: op welke diepte bevindt zich de oude sliblaag (waarin waarschijnlijk archeologische informatie ligt opgesloten).

3.1 Methoden

Het veldonderzoek bestond uit een visuele inspectie en uit een booronderzoek. Om het profiel van de gracht en de diepte van de oude sliblaag te bepalen zijn dwars op de voormalige gracht boringen gezet (figuur 2). De eerste boring is op 4,5 m vanaf de kasteelboerderij gezet. Dichter tegen de kasteelboerderij kon geen boring gezet worden aangezien daar een sloot ligt. Vervolgens is er iedere 2 m één boring gezet. Aangezien de interpretatie van de bodemprofielen zeer lastig was, is op 40 m vanaf de kasteelboerderij een controle boring gezet. Deze boring diende ervoor om de natuurlijke situatie te vergelijken met de situatie ter plaatse van de voormalige gracht. Uit de controle boring bleek dat het natuurlijke bodemprofiel bestond uit colluvium op humeuze (grijze) leem. De grijze leem betreft een gelaagd pakket, dat is afgezet door de Geul. Ook de grachtvulling bestaat uit humeuze (grijze) leem en bleek enkel op basis van de aanwezigheid van antropogene insluitsels (puin, leisteen, aardewerk, glas, etc.) te onderscheiden van de Geulafzettingen. Met deze kennis zijn de bodemprofielen opnieuw geïnterpreteerd.

Tijdens het veldonderzoek zijn uiteindelijk 6 boringen gezet (figuur 2). Er is geboord tot maximaal 3,7 m –Mv met een Edelmanboor met een diameter van 12 cm en een kleiguts van 3 cm. De boringen zijn lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals vuursteen, aardewerk, metaal, verbrand bot en verbrande leem). Er zijn geen monsters genomen. Een uitgebreide beschrijving van de bodemprofielen is weergegeven in bijlage 4.

3.2 Resultaten

Hoewel de voormalige gracht al bijna twee eeuwen niet meer watervoerend is, zijn de contouren plaatselijk nog goed herkenbaar.

Het natuurlijke bodemprofiel in de directe omgeving bestaat globaal uit drie verschillende lagen:

- Het bovenste pakket (circa 90 cm) betreft bruingrijze leem met antropogene insluitsels (colluvium).
- Hieronder ligt een gelaagd pakket bestaande uit humeuze grijze leem, en daaronder ligt een ondoordringbaar pakket (circa 3,7 m -Mv). Dit pakket wordt gekenmerkt door een afwisseling van donkere en lichte grijze leemlagen met onderin ook zandlagen. Dit pakket wordt geïnterpreteerd als oeverafzettingen van de Geul.
- Hieronder bevindt zich een ondoordringbare pakket. Hoewel dit pakket niet opgeboord kon worden, wordt verondersteld dat dit grindafzettingen van de Geul zijn. Het betreft dus een voormalige rivierbedding.

Ter plaatse van de voormalige gracht bestaat het bodemprofiel globaal ook uit drie lagen:

- Het bovenste pakket (circa 60 cm) betreft bruingrijze leem met antropogene insluitsels (waarschijnlijk opvulling van de gracht).
- Hieronder ligt een gelaagd pakket bestaande uit humeuze grijze leem, en daaronder ligt vast gesteente. Dit betreft de oude sliblaag van de gracht op de oeverafzettingen van de Geul. Het onderscheid tussen deze twee kon enkel gemaakt worden op basis van de aanwezigheid van antropogene insluitsels (zie bijlage 4).
- Hieronder bevinden zich de grindafzettingen van de Geul zijn.

Op basis van het booronderzoek wordt voorzichtig geconcludeerd dat de bodem van de voormalige gracht circa 1,75 m onder het huidige maaiveld ligt. Aangezien de opvulling circa 60 cm dik is, is circa 1,15 m van de sliblaag bewaard gebleven. Het profiel van de voormalige gracht kon niet vast gesteld worden.

4 Conclusies en aanbevelingen

Het plangebied is gelegen in het dal van de Geul. Dit dal is ontstaan doordat de Geul zich in oudere afzettingen heeft ingesneden. Naast het eroderen van oudere afzettingen heeft de Geul ook zelf materiaal afgezet. Dit zijn grindafzettingen (bedding) en leem en zandlagen (oever). Rond 1700 na Chr. is ter plaatse van het plangebied een gracht gegraven. Deze gracht was onderdeel van het kasteelterrein Genhoes. Delen het kasteel dateren uit de 11e eeuw. De

kasteelboerderij, waarom heen de gracht lag, dateert waarschijnlijk uit de 15e of 16e eeuw. Door de aanleg van de voormalige gracht zijn mogelijke oudere archeologische vindplaatsen verdwenen.

Uit het veldonderzoek blijkt dat circa 1,15 m van de oude grachtvulling (slib) bewaard is gebleven. Naar verwachting bevat deze laag allerlei (afgedankte) gebruiksvorwerpen. Het profiel van de voormalige gracht kon echter niet vastgesteld worden.

Het mag duidelijk zijn dat de voorgenomen graafwerkzaamheden kunnen leiden tot versterking van archeologische resten. De initiatief nemer heeft hierdoor 2 opties.

Optie 1: verleggen van de nieuwe gracht. Dat wil zeggen buiten het historisch tracé. Hierdoor blijven de archeologische resten *in situ* bewaard. Op basis van authenticiteit is het verleggen van de gracht echter niet aan te bevelen.

Optie 2: locatie van de nieuwe gracht niet wijzigen. Binnen de grenzen (zowel horizontaal als vertikaal) van de nieuw aan te leggen gracht worden de archeologische resten opgegraven. Hierdoor blijven de archeologische resten *ex situ* bewaard. Wij zijn ervan overtuigd dat de opgraving het best gecombineerd kan worden met het aanleggen van de nieuwe gracht. Voorafgaand aan de opgraving dient een Programma van Eisen (PvE) opgesteld te worden. Dit PvE dient voorafgaand aan de opgraving goedgekeurd te worden door het bevoegd gezag.

Indien er nog vragen zijn kan te allen tijde contact opgenomen worden met de auteur van dit rapport (Bart Moonen: tel. 0495-513555 of 06-13312455). Bij zijn afwezigheid treedt het hoofd van de regionale vestiging Zuid-Nederland (Wim de Baere: tel. 0495-515545 of 06-20865446) op als contactpersoon. Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek kan contact worden opgenomen met de afdeling Cultuur, Welzijn en Zorg van de provincie Limburg, contactpersoon Angela Simons of Marion Aarts (043-3897140).

Literatuur

- Blok, E., B. Olde Meierink & C. Brouwer**, 2004. *Cultuurhistorische analyse, waardestelling en visie Genhoes te Valkenburg aan de Geul. SB4 bureau voor historische tuinen, parken en landschappen, Wageningen.*
- Brinkkemper, O., e.a. (redactie)**, 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Dijk-Franx, M. Th. van**, 2006. *Het middeleeuwse kasteel Genhoes te Oud-Valkenburg*. In: Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal. Stichting Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal, Valkenburg aan de Geul.
- Huppererz, W., B. Olde Meierink & R. Rommes**, 2005. *Kastelen in Limburg, burchten en landhuizen (1000-1800)*. Stichting Limburgse Kastelen/Stichting Matrijs, Roermond/Utrecht
- Koeman, C. & J.C. Visser**, 1998. *De stadsplattegronden van Jacob van Deventer, map 8: Nederland: Noord-Brabant en Limburg*. Canaletto, Alphen aan den Rijn.
- Krikke, D. & L. Lemmen**, 2006. *Archeologische vondsten uit de gracht van kasteel Genhoes te Oud-Valkenburg*. In: Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal. Stichting Historische en Heemkundige Studies in en rond het Geuldal, Valkenburg aan de Geul.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Paalberg, A.**, 1990. *Zuidlimburgse beken en beekdalen: karakteristieken, processen en patronen*. In: Graaf, D. Th. de & B.G. Graatsma; *Beken en beekdalen in Zuid-Limburg, de betekenis van de zuidlimburgse beken en beekdalen voor natuur, landschap en cultuurhistorie, nu en in de toekomst*. Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht
- ROB**, 2005. *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) versie 2.1*.
- Staring Centrum/RGD**, 1989. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting op de kaartbladen 59 Genk, 60 Sittard, 61 Maastricht en 62 Heerlen*. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Staring Centrum/RGD**, 1989. *Geomorfologische kaart van Nederland. Maas-terrassen en hellingsklassen, schaal 1:50.000. Kaartbladen 59 Genk, 60 Sittard, 61 Maastricht en 62 Heerlen*. Stichting voor Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen/Haarlem.
- Staring Centrum**, 1990. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, Toelichting bij kaartblad 61 Maastricht en 62 West en Oost Heerlen*. Staring

Centrum, Wageningen.

Verhoeven, 2007 (in voorbereiding). Een archeologische verwachtings- en cultuurhistorische advieskaart voor de gemeente Gulpen-Wittem.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1992. *Grote Historische Provincieatlas, schaal 1:25.000; Limburg 1837-1844*. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

Figuur 1. Ligging plangebied.

Figuur 2. Resultaten archeologisch onderzoek.

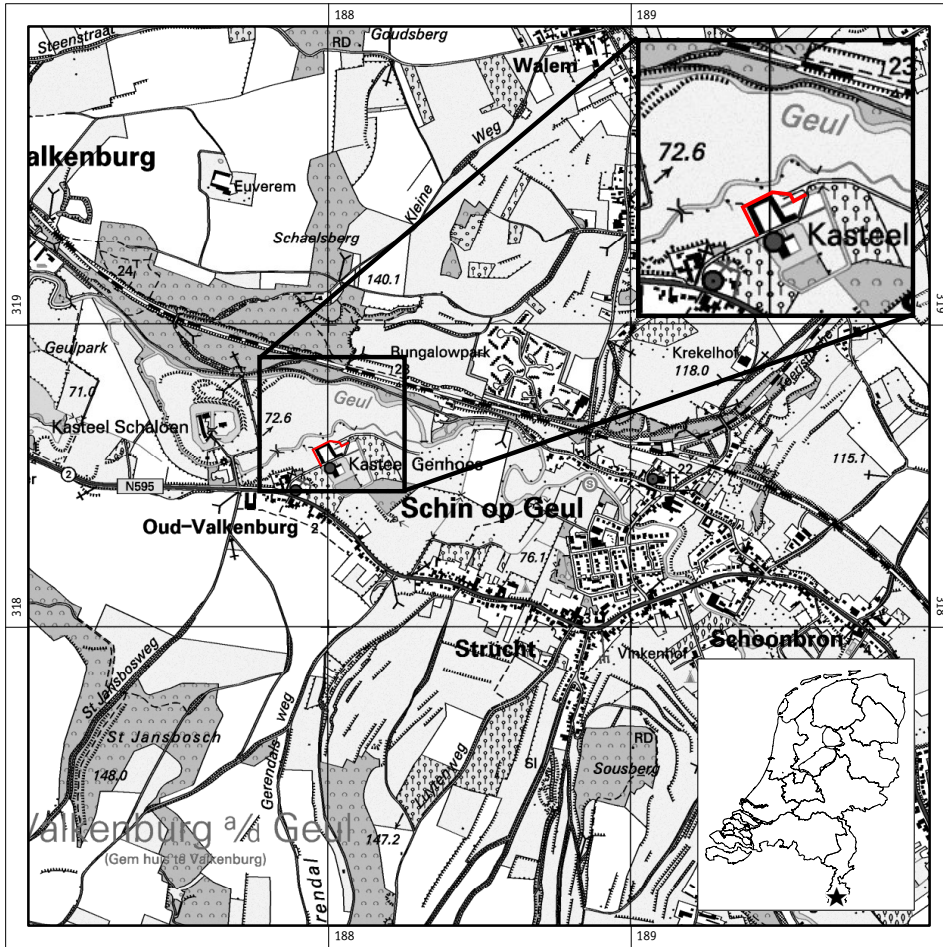
Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Bijlage 1. Archeologie en geomorfologie.

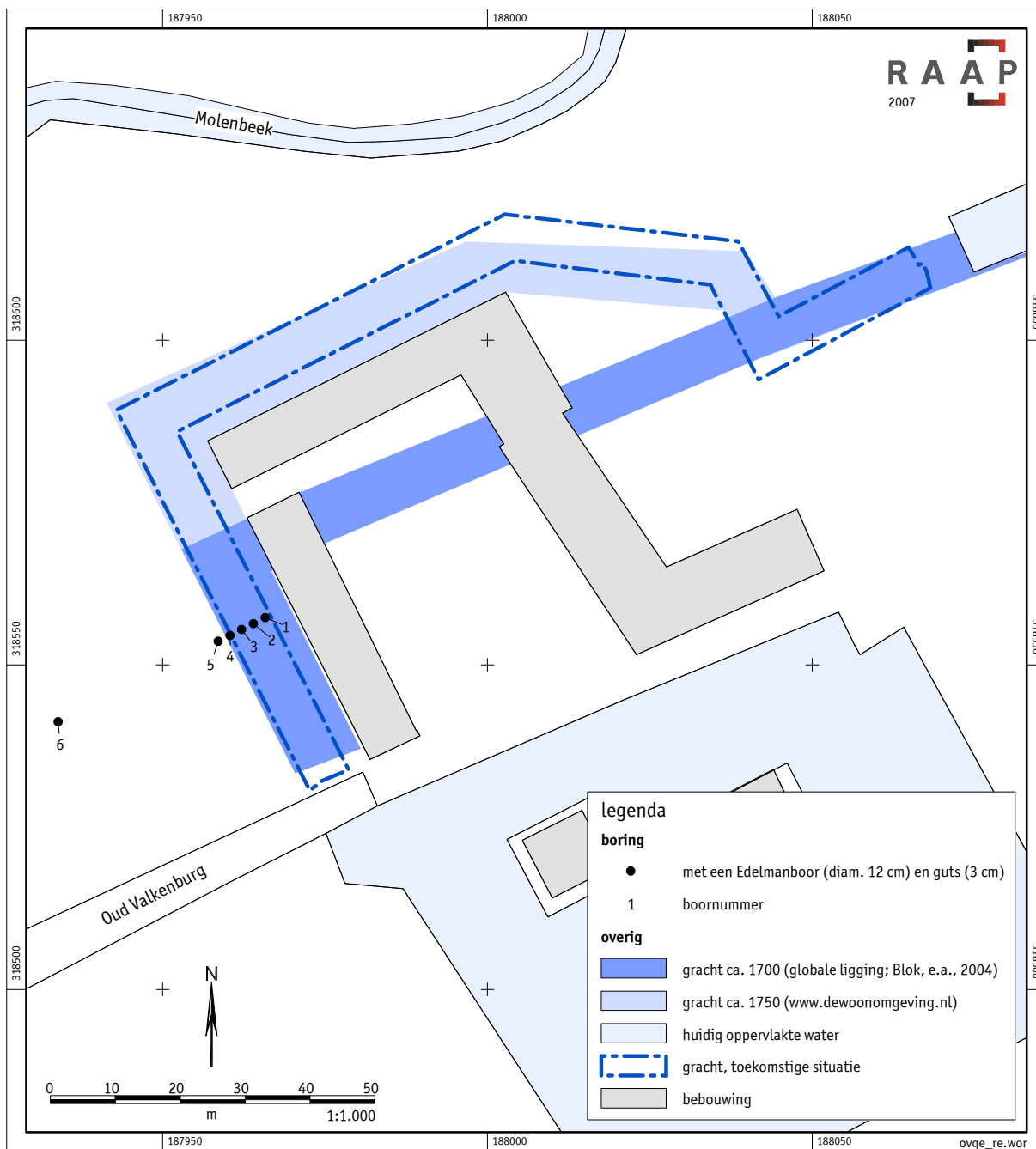
Bijlage 2. Archeologie en bodem.

Bijlage 3. Archeologie en IKAW.

Bijlage 4. Boorbeschrijvingen.

Figuur 1. Ligging plangebied (rood). Inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Resultaten archeologisch onderzoek.

Bijlage 1: Archeologie en geomorfologie

Legenda

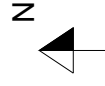
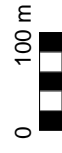
- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PLAATSNAMEN
- PROVINCIES

MONUMENTEN

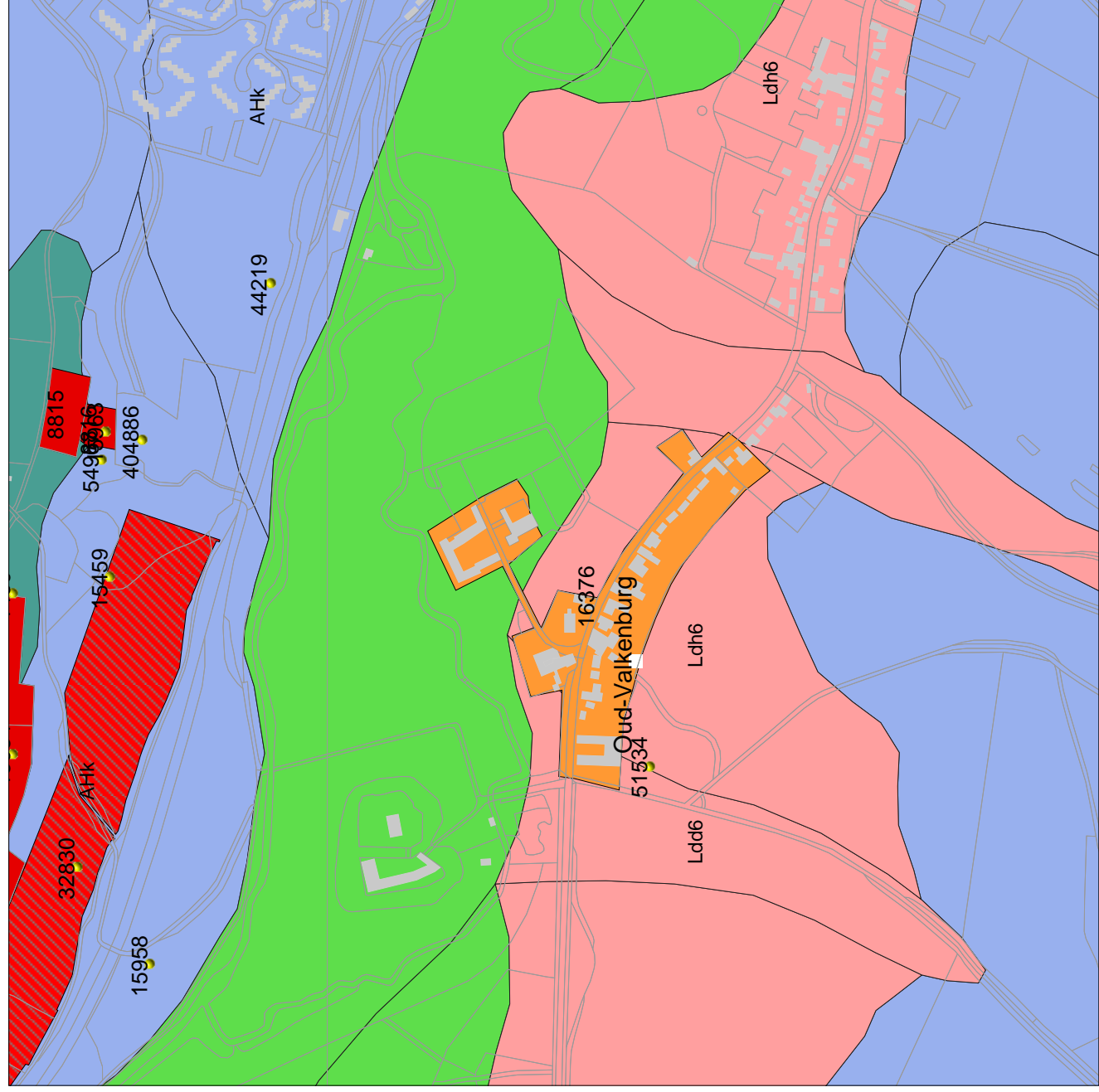
- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)

- Wanden
- Hoge heuvels en ruggen
- Terpen
- Hoge duinen
- Plateaus
- Terrassen
- Plateau-achtige vormen
- Waaiervormige glooiingen
- Niet-waaiervormige glooiingen
- Lage ruggen en heuvels
- Welvingen
- Vlakten
- Laagten
- Ondlepe dalen

Bijlage 2: Archeologie en bodem

Legenda

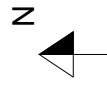
- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- PLAATSNAMEN
- PROVINCIES

MONUMENTEN

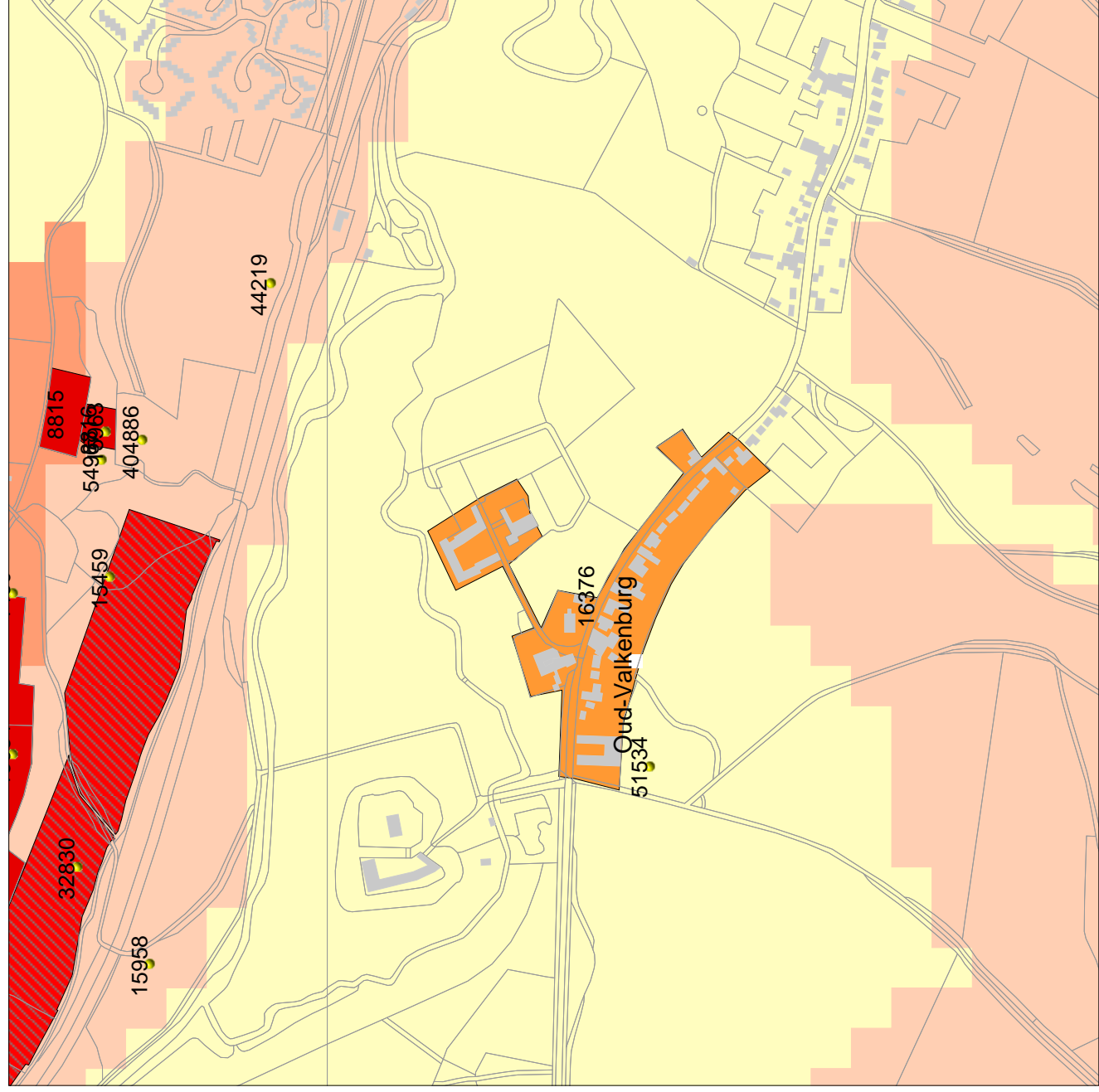
- archeologische betekenis
- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

BODEM ((c)Alterra)

- Associaties
- Brikgronden
- Bebouwing
- Dijk, bovenlandstrook
- Dikke eerdgronden
- Fluviale afz ouder pleistoceen
- Groeve, gegraven, mijnstort
- Kalksteenverweringsgronden
- Oude rivierkleigronden
- Overige oude kleigronden
- Ondiepe keileemgronden
- Leemgronden
- Zeekleigronden
- Mariene afz ouder pleistoceen

Bijlage 3. Archeologie en IKAW

Legenda

● VONDSMELDINGEN

● WAARNEMINGEN

■ HUIZEN

□ TOP10 ((c)TDN)

□ PLAATSNAMEN

□ PROVINCIES

MONUMENTEN

■ archeologische betekenis

■ archeologische waarde

■ hoge archeologische waarde

■ zeer hoge archeologische waarde

■ zeer hoge arch waarde, beschermd

IKAW

■ zeer lage trefkans

■ lage trefkans

■ middelhoge trefkans

■ hoge trefkans

■ lage trefkans (water)

■ middelhoge trefkans (water)

■ hoge trefkans (water)

■ water

■ niet gekarteerd

0 100 m

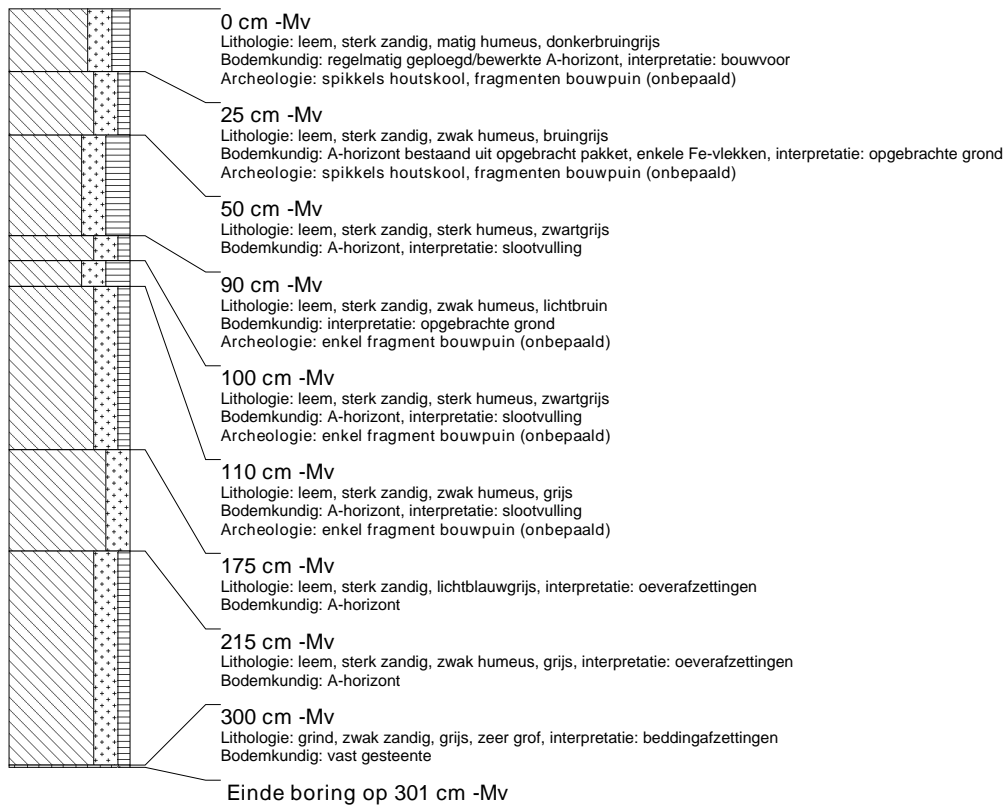
N

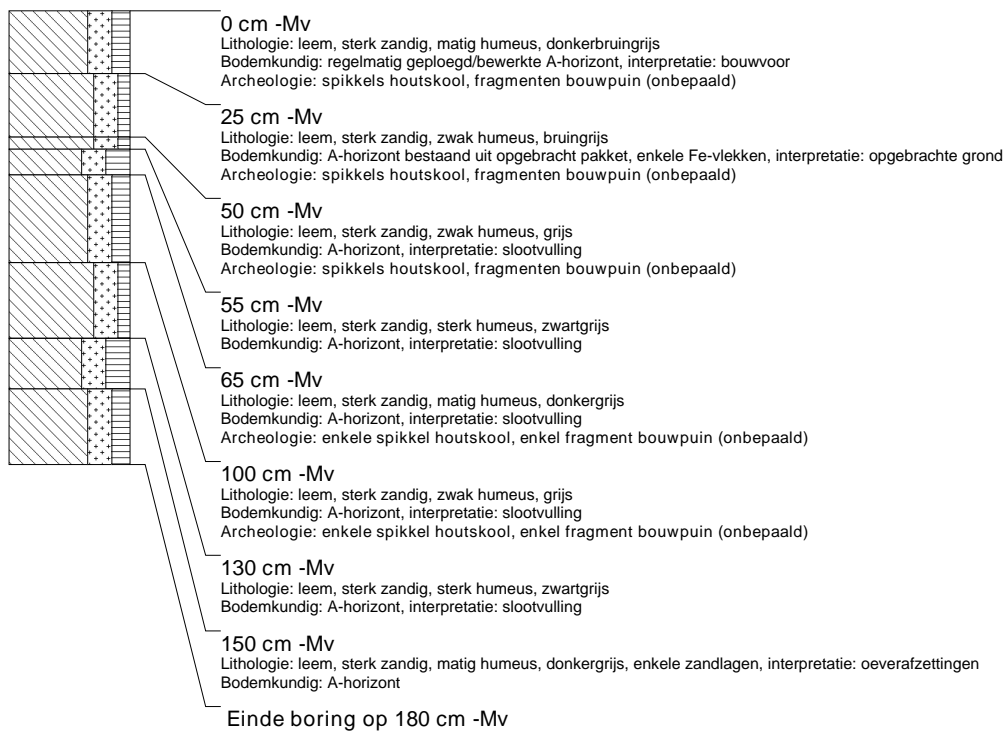
Bijlage 4. Boorbeschrijvingen.

boring: OVGE-1

beschrijver: BM, datum: 20-6-2007, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Limburg, gemeente: Valkenburg aan de Geul, plaatsnaam: Oud-Valkenburg, opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten, uitvoerder: RAAP Zuid

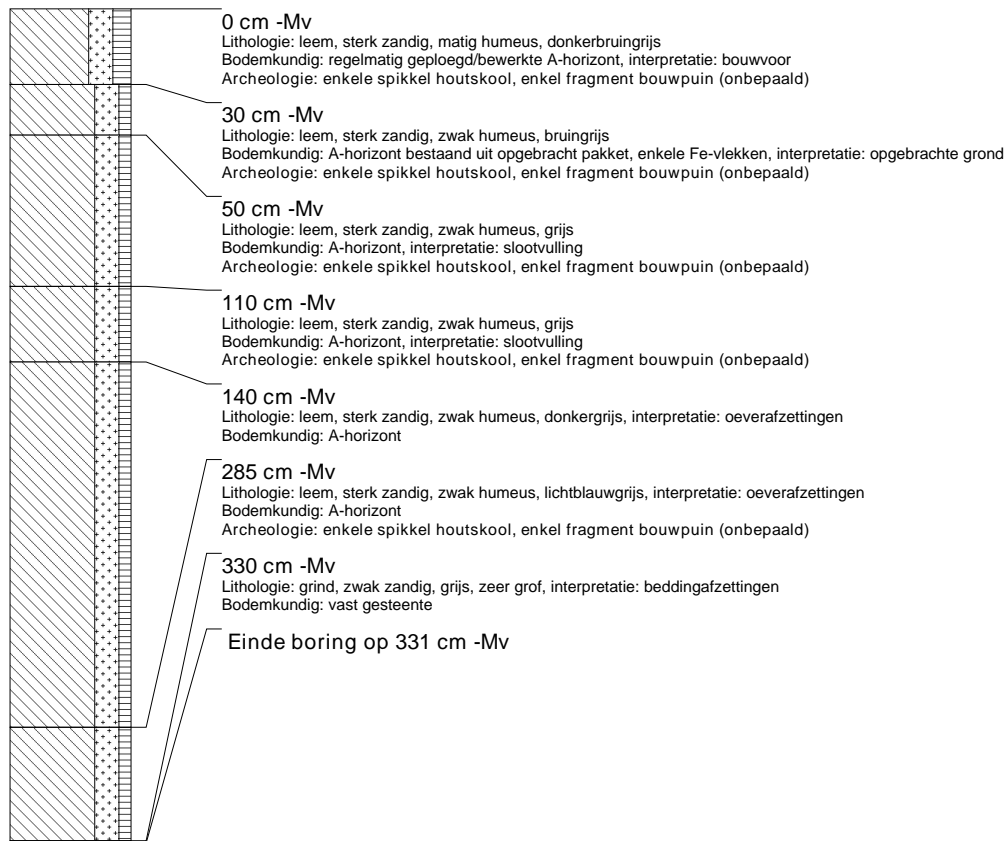
boring: OVGE-2

beschrijver: BM, datum: 20-6-2007, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Limburg, gemeente: Valkenburg aan de Geul, plaatsnaam: Oud-Valkenburg, opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten, uitvoerder: RAAP Zuid

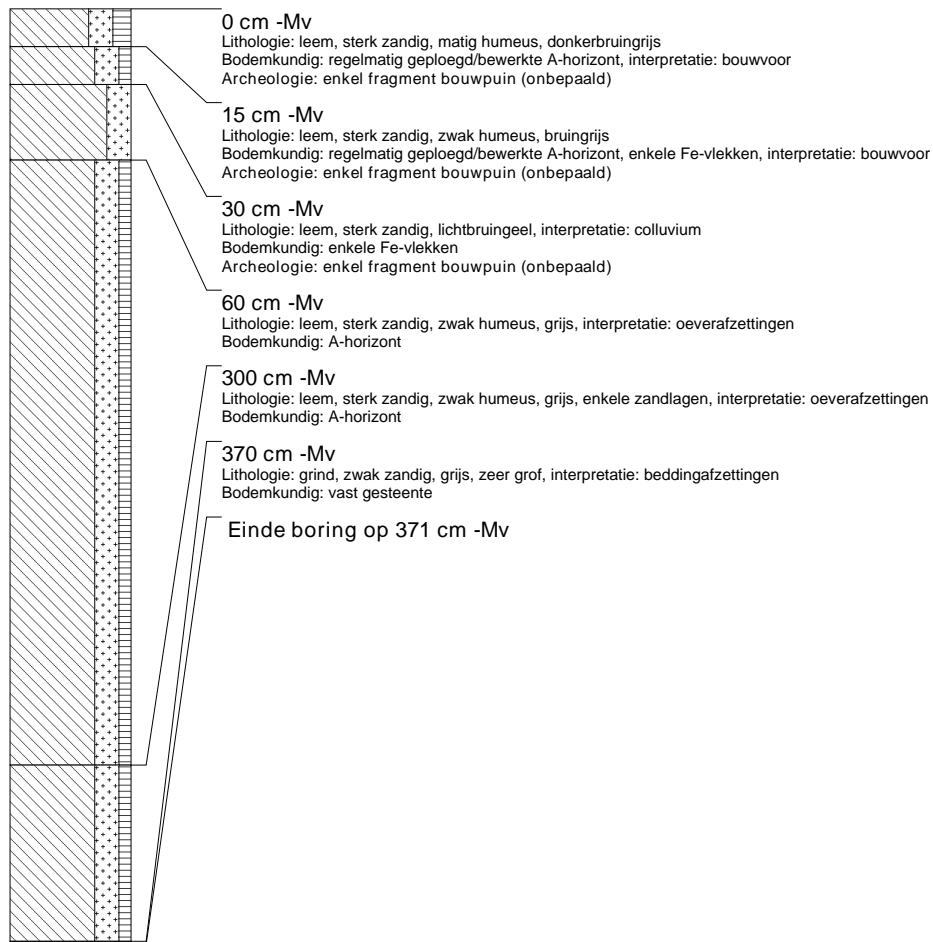
boring: OVGE-3

beschrijver: BM, datum: 20-6-2007, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Limburg, gemeente: Valkenburg aan de Geul, plaatsnaam: Oud-Valkenburg, opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten, uitvoerder: RAAP Zuid

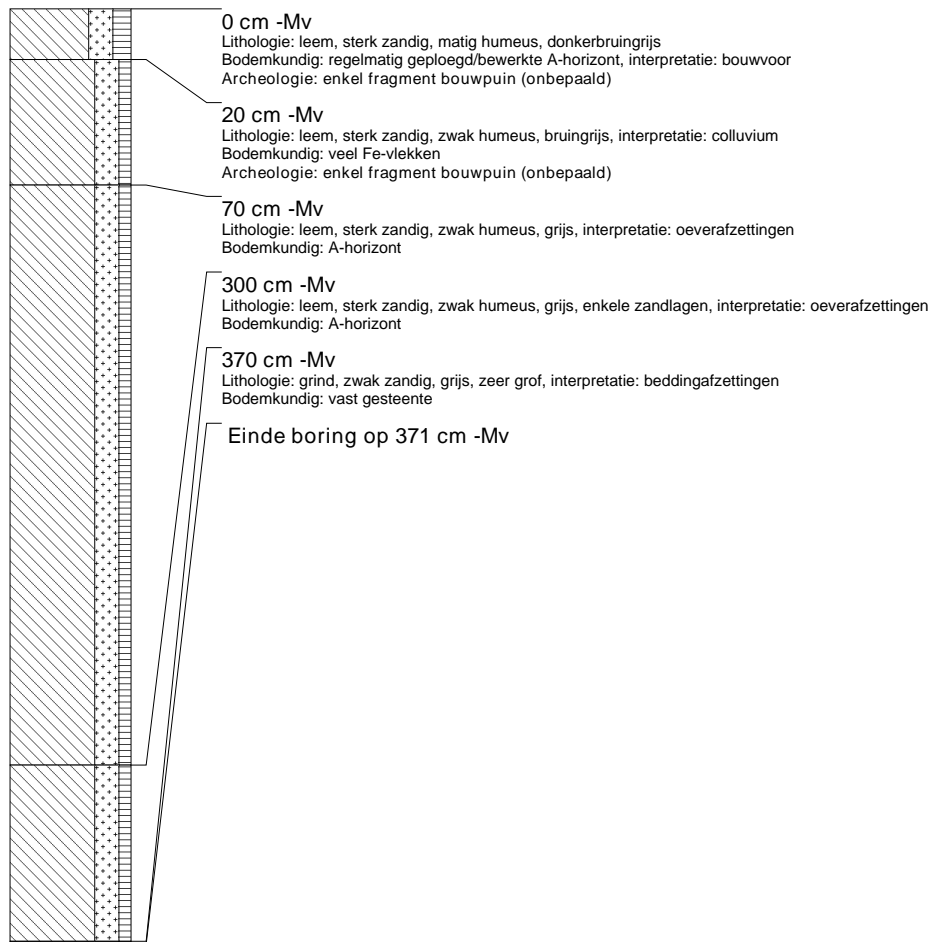
boring: OVGE-4

beschrijver: BM, datum: 20-6-2007, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Limburg, gemeente: Valkenburg aan de Geul, plaatsnaam: Oud-Valkenburg, opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten, uitvoerder: RAAP Zuid

boring: OVGE-5

beschrijver: BM, datum: 20-6-2007, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Limburg, gemeente: Valkenburg aan de Geul, plaatsnaam: Oud-Valkenburg, opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten, uitvoerder: RAAP Zuid

boring: OVGE-6

beschrijver: BM, datum: 20-6-2007, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: grasland, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Limburg, gemeente: Valkenburg aan de Geul, plaatsnaam: Oud-Valkenburg, opdrachtgever: Vereniging Natuurmonumenten, uitvoerder: RAAP Zuid

